บทที่ 5
การก่อสร้างและควบคุมงานโครงสร้างระบายน้ำ

5.1 งานท่อกลม

ท่อกลม คสล. มีขนาดตั้งแต่ 0.40-1.50 ม. เหมาะสำหรับทางระบายน้ำที่มีความลึกไม่เกิน 1.50 เมตร และกว้างไม่เกิน 5.00 เมตร ซึ่งในแบบจะระบุรายละเอียดงานวางท่อและการก่อสร้างกำแพงปากท่อเพื่อป้องกันการกัดเซาะ (Head wall & End wall) แล้วแต่กรณีตามรูปที่ 5-1

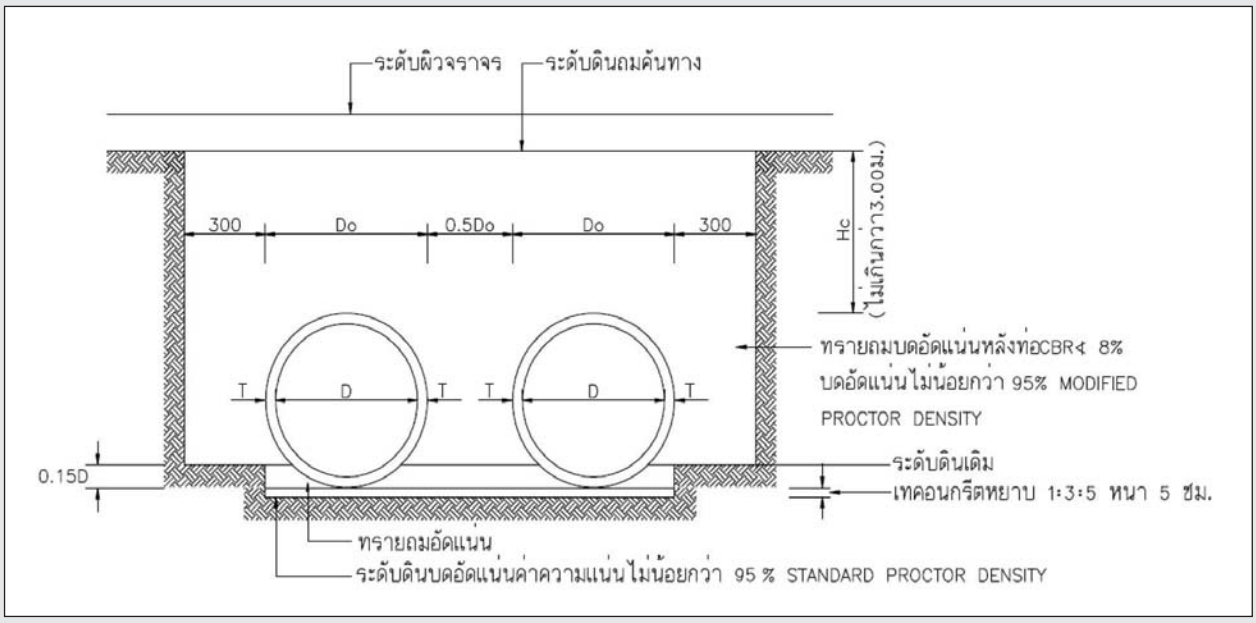

รูปที่ 5-1 แบบมาตรฐานท่อระบายน้ำ คสล.ตั้งแต่ 2 แถวขึ้นไป (กรณีดินเดิม CBR $\geq$ 4%)

5.1.1 การเตรียมการก่อสร้าง

1) ทำการสำรวจ จำนวน ขนาด ตำแหน่ง ระดับของท่อระบายน้ำตามแบบก่อสร้าง เปรียบเทียบกับที่จะวางจริงว่าตรงกันหรือไม่ โดยนำมาเขียน Profile กำหนดระดับน้ำเข้า-น้ำออก ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ซึ่งจะทำให้ทราบความยาวที่แท้จริงของท่อแต่ละจุด บันทึกสรุปลงในแบบฟอร์มการตรวจสอบปริมาณท่อกลมตามตารางที่ 5-1 และ 5-2

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างใบสรุปปริมาณท่อ (กรณีต่อความยาวท่อเดิม)

	สำนักก่อสร้างทาง กรมทางหลวงชนบท กระทรวงคมนาคม	แผนที่/จำนวนแผ่น วันที่ สัญญาเลขที่ 89/2550 ลว.28พ.ค.2549
โครงการ	ถนนสายแยก ทล.3138-บ.เจ็ดลูกเนิน อ.บ้านค่าย ระยอง	สรุปปริมาณ/เสนอ วิทยา วิศวกร/ตัวแทน บริษัท
ควบคุมงานโดย	กลุ่มงานทางหลวงชนบท สำนักก่อสร้างทาง	ตรวจสอบ สมาน นายช่างผู้ช่วยฯ
ผู้รับจ้าง	บริษัท บ้านค่ายผลิตภัณฑ์คอนกรีต จำกัด	เห็นชอบ อิสระชนม์ ผู้ควบคุมงาน

สรุปปริมาณงานท่อกลม ค.ส.ล.

ลำดับที่	ตำแหน่ง(กม.+ม.)	ท่อเดิมคงไว้ (ม.)									ท่อตามรูปแบบในสัญญาจ้าง									ตำแหน่ง(กม.+ม.)	ท่อตามรูปแบบที่ก่อสร้างจริง (ม.)									ท่อเดิมที่ทางเพิ่ม	ตามยาวถนนรัศ (ม.)	หมายเหตุ
		∅0.60			∅0.80			∅1.00			∅0.60			∅0.80			∅1.00				∅0.60			∅0.80			∅1.00					
		ตรงทาง	ตรงและต่างทางปรับ	ต่างทางตรง	ตรงทาง	ตรงและต่างทางปรับ	ต่างทางตรง	ตรงทาง	ตรงและต่างทางปรับ	ต่างทางตรง	ตรงทาง	จำนวนที่ต่างทาง LT	จำนวนที่ต่างทาง RT	ตรงทาง	จำนวนที่ต่างทาง LT	จำนวนที่ต่างทาง RT	ตรงทาง	จำนวนที่ต่างทาง LT	จำนวนที่ต่างทาง RT		ตรงทาง	จำนวนที่ต่างทาง LT	จำนวนที่ต่างทาง RT	ตรงทาง	จำนวนที่ต่างทาง LT	จำนวนที่ต่างทาง RT	ตรงทาง	จำนวนที่ต่างทาง LT	จำนวนที่ต่างทาง RT			
1	0+505				1	11	11													0+505				1	1					12		วางใหม่ทางเชื่อม
2	0+798	1	8	8																0+798										8		
3	1+136	1	8	8																1+136										8		ท่อทางเชื่อม
4	1+243	1	8	8																1+243										8		ท่อทางเชื่อม
5	1+254	1	8	8																1+254										8		ท่อทางเชื่อม
6	1+409							1	16	16							1	2	2	1+409							1	2	2	20		มี(Hw+Ew)
7	1+477							1	16	16										1+477							1	2	3	21		มี(Hw+Ew)
8	1+893							2	16	32							2	4	4	1+893							2	4	4	40		มี(Hw+Ew)
9	1+900	1	7	7																1+900	1	1								8		ท่อทางเชื่อม
10	2+537	1	8	8																2+537	1	1								9		ท่อทางเชื่อม
11	2+557	1	15	15							1	2	2							2+557	1	2	2							19		มี(Hw+Ew)
12	2+775				2	14	28													2+775				2	6	4				38		มี(Hw+Ew)
13	3+284	1	15	16																3+284	1	2	2							20		มี(Hw+Ew)
14	3+529	1	13	13																3+529	1	4	2							19		มี(Hw+Ew)
15	4+143							2	18	36				2	4	4				4+143							2	4	4	44		มี(Hw+Ew)
16	4+571																			4+571	1	5	5							10		วางใหม่ทางเชื่อม
17	4+581							1	18	18										4+581							1	2		20		มี(Hw+Ew)
18	4+865							1	20	20										4+865							1		1	21		มี(Hw+Ew)
19	5+624							1	16	16										5+624							1	2	2	20		มี(Hw+Ew)
	รวม			91			39			154		2	2		4	4		6	6	รวม		15	11		7	4		16	16	353		

ตารางที่ 5-2 ตัวอย่างใบสรุปปริมาณท่อ (กรณีวางท่อใหม่)

	สำนักก่อสร้างทาง **กรมทางหลวงชนบท กระทรวงคมนาคม**	แผนที่/จำนวนแผ่น วันที่ สัญญาเลขที่ 89/2550 ลว.28พ.ค.2549
โครงการ	ถนนสายแยก ทล.3138-บ.เจ็ดลูกเนิน อ.บ้านค่าย ระ	สรุปปริมาณ/เสนอ วิทยา วิศวกร/ตัวแทน บริษัท
ควบคุมงานโด	กลุ่มงานทางหลวงชนบท สำนักก่อสร้างทาง	ตรวจสอบ สมาน นายช่างผู้ช่วยฯ
ผู้รับจ้าง	บริษัท บ้านค่ายผลิตภัณฑ์คอนกรีต จำกัด	เห็นชอบ อิสระชนม์ ผู้ควบคุมงาน

สรุปปริมาณงานท่อกลม ค.ส.ล.

ลำดับที่	ตำแหน่ง(กม.)(ที่เริ่ม)	ท่อตามรูปแบบในสัญญาจ้าง									ตำแหน่ง(กม.)(ที่สิ้นสุด)	ท่อตามรูปแบบที่ก่อสร้างจริง (ม.)									ความยาวรวม (ม.)	หมายเหตุ
		∅ 0.60			∅ 0.80			∅ 1.00				∅ 0.60			∅ 0.80			∅ 1.00				
		ความยาวท่อ	ความยาวคูหาท่อ	รวม	ความยาวท่อ	ความยาวคูหาท่อ	รวม	ความยาวท่อ	ความยาวคูหาท่อ	รวม		ความยาวท่อ	ความยาวคูหาท่อ	รวม	ความยาวท่อ	ความยาวคูหาท่อ	รวม	ความยาวท่อ	ความยาวคูหาท่อ	รวม		
1	0+505										0+505				1	18	18					วางใหม่ทางเชื่อม
2	1+409							1	23	23	1+409							1	19	19		มี(Hw+Ew)
3	1+477										1+477							1	21	21		มี(Hw+Ew)
4	1+893							2	18	36	1+893							2	18	36		มี(Hw+Ew)
5	2+557	1	18	18							2+557	1	18	18								มี(Hw+Ew)
6	2+775										2+775				2	16	32					มี(Hw+Ew)
7	4+143				2	17	34				4+143											มี(Hw+Ew)
8	5+967				1	19	19				5+967				1	2	2					มี(Hw+Ew)
	รวม			**18**			**53**			**59**	**รวม**			**18**			**52**			**76**		

2) ท่อทุกขนาดที่นำมาใช้งาน จะต้องผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.128 คุณภาพ ชั้น 3) หรือตามที่แบบกำหนด ผู้ควบคุมงานควรต้องตรวจสอบคุณภาพการผลิตท่อให้ถูกต้องตามมาตรฐาน ในวันที่โรงงานดำเนินการผลิตท่อสำหรับโครงการด้วย

รูปที่ 5-2 การตรวจสอบคุณสมบัติของท่อทั้งในระหว่างการผลิตและการนำส่ง

3) ท่อที่ส่งถึงหน้างานต้องตรวจสอบเอกสารการรับรองผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของโรงงานผู้ผลิตให้เป็นปัจจุบัน ประกอบด้วย ใบรับรอง มอก.รายการแสดงการเสริมเหล็ก กำลังอัดของคอนกรีต และชั้นคุณภาพตามที่ระบุในแบบแปลน พร้อมสุ่มวัดขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางภายใน ความหนา ความยาว ทั้งนี้ลักษณะท่อที่ดีนั้น ท่อต้องกลมไม่บิดเบี้ยวเสียรูป ไม่แตกบิ่นหรือมีรอยร้าว ผิวเรียบ ไม่มีรูพรุน เนื้อคอนกรีตแข็งแกร่ง

รูปที่ 5-3 ลักษณะท่อที่ดี ผิวเรียบ ไม่พรุน ปากไม่บิ่น ไม่มีรอยแตกร้าว

กรณีท่อที่ตรวจสอบพบว่ามีรอยร้าวตามวงเหล็กเสริม หรือปากบิ่นค่อนข้างมาก ผิวหยาบมีรูพรุน หรือที่เรียกว่า ตามด กระจายอยู่ทั่วไปไม่ควรนำมาใช้งาน ให้ทำเครื่องหมายแสดงไว้เพื่อให้ผู้รับจ้างเปลี่ยนท่อใหม่

รูปที่ 5-4 ท่อที่ไม่ได้คุณภาพให้ทำเครื่องหมายไว้ แล้วแจ้งผู้รับจ้างเปลี่ยนใหม่

รูปที่ 5-5 ทำเครื่องหมายบนท่อที่สุ่มเก็บตัวอย่างเพื่อทดสอบ

4) กรณีที่ในแบบระบุให้ต้องส่งท่อเพื่อทำการทดสอบ ก็ให้เก็บตัวอย่างท่อที่กองในสายทางทุก ๆ 200 ท่อน /1 ตัวอย่าง/ขนาด เศษของ 200 ท่อนให้เก็บเพิ่มอีก 1 ตัวอย่าง ส่งทดสอบคุณภาพตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในแบบมาตรฐานงานท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก และท่อที่ทำการทดสอบโดยการบีบอัดจนแตกเพื่อตรวจสอบแรงกด ซึ่งจะต้องเป็นไปตามตารางที่ 5-3 พร้อมทั้งตรวจสอบเหล็กเสริมให้ถูกต้องตามแบบแปลน

รูปที่ 5-6 การทดสอบท่อโดยการบีบอัดด้วยเครื่อง และตรวจสอบการเสริมเหล็ก

ตารางที่ 5-3 แรงกดต่ำสุดที่ทำให้ท่อเกิดรอยแตก 0.03 ซม.

ขนาดท่อ (ม.) (ชั้นคุณภาพ 3 มอก. 128)	แรงกด กก./ม.
∅ 0.40	26,500
∅ 0.60	39,800
∅ 0.80	53,000
∅ 1.00	66,300
∅ 1.200	79,600

5) จุดที่จะวางท่อแต่ละแห่งให้ติดตั้งป้าย แสดงตำแหน่งพร้อมระบุขนาดท่อดังรูป เพื่อประโยชน์ในการก่อสร้างให้ถูกต้อง

รูปที่ 5-7 ปักป้าย บอกตำแหน่ง ขนาด และจำนวน

5.1.2 ขั้นตอนการก่อสร้าง

1) ตรวจสอบตำแหน่งจุดวางท่อ จำนวนแถว และระดับความลึกที่จะวางท่อตามที่กำหนดไว้ในแบบว่ามีความเหมะสมหรือไม่ ซึ่งโดยส่วนใหญ่ในแบบจะกำหนดให้เป็นดุลยพินิจของผู้ควบคุมงานที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพที่เป็นจริง แต่ทั้งนี้ผลรวมท่อทั้งหมดจะต้องไม่ต่ำกว่าที่ระบุไว้ในแบบ

2) ก่อนวางท่อควรตรวจสอบการรับน้ำหนักของดินใต้ท่อ โดยพิจารณาจากข้อบ่งชี้ต่อไปนี้

- ดินเดิม (ในร่องท่อ) ที่มีค่า C.B.R. ตั้งแต่ 4 % ขึ้นไป และลักษณะไม่เป็นโคลนเลนให้บดอัดแน่นไม่น้อยกว่า 95% Standard Proctor Density แล้วเทคอนกรีตหยาบ 1:3:5 ความหนาตามระบุในแบบ โดยทั่วไปความหนา 5 ซม.
- ดินเดิมมีค่า C.B.R. น้อยกว่า 4 % และลักษณะไม่เป็นโคลน เลน ให้ปรับปรุงคุณภาพดิน บดอัดแน่นไม่น้อยกว่า 95 % Standard Proctor Density แล้วเทคอนกรีตหยาบ 1:3:5 ความหนา 0.25 D (เมื่อ D = เส้นผ่าศูนย์กลางภายในของท่อ)
- กรณีดินเดิมมีค่า C.B.R. น้อยกว่า 4 % และมีลักษณะดินเป็นโคลนเลน จะต้องให้วิศวกรของผู้รับจ้างทำการออกแบบฐานรองรับท่อ โดยจะต้องเสนอให้ผู้ว่าจ้างให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการ

รูปที่ 5-8 ขุดร่องท่อให้ได้แนวตรง ลึกได้ระดับ

รูปที่ 5-9 ลักษณะดินที่ต้องปรับปรุงก่อนวางท่อ

3) ขุดและปรับแต่งดินร่องท่อให้ได้แนว ขนาด ความลึก และความกว้างตามที่กำหนด โดยให้กว้างเพียงพอที่จะใช้เครื่องมือบดอัดบริเวณพื้นที่ข้างท่อแต่ละด้านได้โดยสะดวก

รูปที่ 5-10 การบดอัดดินให้แน่นก่อนเทคอนกรีตหยาบรองรับท่อ

4) บดอัดดินในร่องท่อให้แน่น 95 % Standard Proctor Density และเทคอนกรีตหยาบตามแบบ (ทิ้งไว้อย่างน้อย 2 วัน) จึงนำท่อมาวางพร้อมยาแนวรอบท่อก่อนถมกลบ

รูปที่ 5-11 เทคอนกรีตหยาบรองท่อ

วิธีการยาแนวท่อ เพื่อให้การยาแนวท่อได้ผลดี ขอแนะนำให้ใช้ปูนสอในขณะวางท่อ โดยพอกปูนสอบริเวณครึ่งล่างด้านในที่ปากรางของท่อท่อนแรกให้ได้ความหนาสม่ำเสมอกับผิวท่อด้านใน และจะต้องพอกปูนสอบริเวณครึ่งบนด้านนอกที่ลิ้นของท่อท่อนที่สองในลักษณะคล้ายกัน แล้วดันท่อท่อนที่สองให้เข้ารางลิ้นของท่อท่อนแรกให้สนิทมากที่สุดยาแนวรอยต่อที่เหลือด้วยปูนสอ ให้พอกปูนเพิ่มจนเป็นสันโดยรอบ ส่วนด้านในจะต้องแต่งปูนให้ราบเรียบ และเทคอนกรีตยึดข้างท่อหนาไม่น้อยกว่า 0.15 D ทิ้งไว้อย่างน้อยเป็นเวลา 2 วัน ก่อนถมกลบ

รูปที่ 5-12 การสอปูนภายในปากท่อในขณะวาง

รูปที่ 5-13 ลักษณะการวางท่อ และยาแนวท่อ

5) การถมกลบท่อ ให้เริ่มถมกลบข้างท่อด้วยทรายหยาบ C.B.R. ไม่น้อยกว่า 8 % บดอัดแน่นไม่น้อยกว่า 95 % Modified Proctor Density เป็นชั้นๆ หนาชั้นละไม่เกิน 15 ซม. จนเต็มถึงหลังท่อ จากนั้นทำการถมหลังท่อ เป็นชั้นๆ ละไม่เกิน 20 ซม. จนถึงระดับชั้นดินถมคันทาง

รูปที่ 5-14 ให้ทดสอบความแน่นข้างท่อทุกๆ ชั้น

6) ตรวจนับจำนวนท่อ จำนวนแถวแต่ละแห่ง วัดความยาว พร้อมถ่ายรูปเมื่อยาแนวแล้วเสร็จขณะที่ยังไม่ถมกลบ จดบันทึกรายละเอียดลงในแบบฟอร์มรายงานตามตารางที่ 5-1 และตารางที่ 5-2

5.1.3 ข้อควรระวัง

1) การถมกลบข้างท่อบริเวณที่พื้นที่จำกัด การบดอัดแน่นทำได้ยากวัสดุที่ใช้ถมต้องเป็นทรายหยาบ และควรใช้เครื่องมือบดอัดที่มีความเหมาะสม เช่น เครื่องตบดิน (Vibrating Plate) หรือ รถบดขนาดเล็ก ซึ่งการถมแต่ละชั้นไม่ควรหนาเกิน 15 ซม.

2) ไม่ควรวางท่อให้ระดับปากท่อด้านล่างที่เป็นน้ำออกต่ำกว่าระดับดินเดิมของร่องน้ำ เพราะจะเกิดการสะสมของตะกอนภายในท่อทำให้เกิดการอุดตันในภายหลัง ในขณะเดียวกันไม่ควรวางท่อให้ระดับขอบปากท่อด้านล่างที่เป็นทางน้ำออกสูงกว่าระดับดินเดิมเพราะจะเกิดการกัดเซาะของน้ำบริเวณใต้ท่อ

กรณีที่วางท่อในบริเวณที่มีน้ำใต้ดินสูง หรือบริเวณที่มีน้ำซับซึมออกมาตลอดเวลา ควรขุดบ่อรวมน้ำเพื่อสูบน้ำทิ้งไว้นอกแนวท่อที่จะวาง จะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น

รูปที่ 5-15 การขุดบ่อรวมน้ำ เพื่อระบายน้ำออกจากแนวการวางท่อ

5.2 งานท่อเหลี่ยม

มีขนาดความกว้างของช่องภายใน ตั้งแต่ 1.50-3.60 เมตร เหมาะสำหรับทางระบายน้ำที่มีความลึกไม่เกิน 3.00 เมตร และกว้างไม่เกิน 10.00 เมตร ซึ่งในแบบก่อสร้างจะระบุขนาด และจำนวนแถวรวมถึงรายละเอียดประกอบดังรูปที่ 5-16

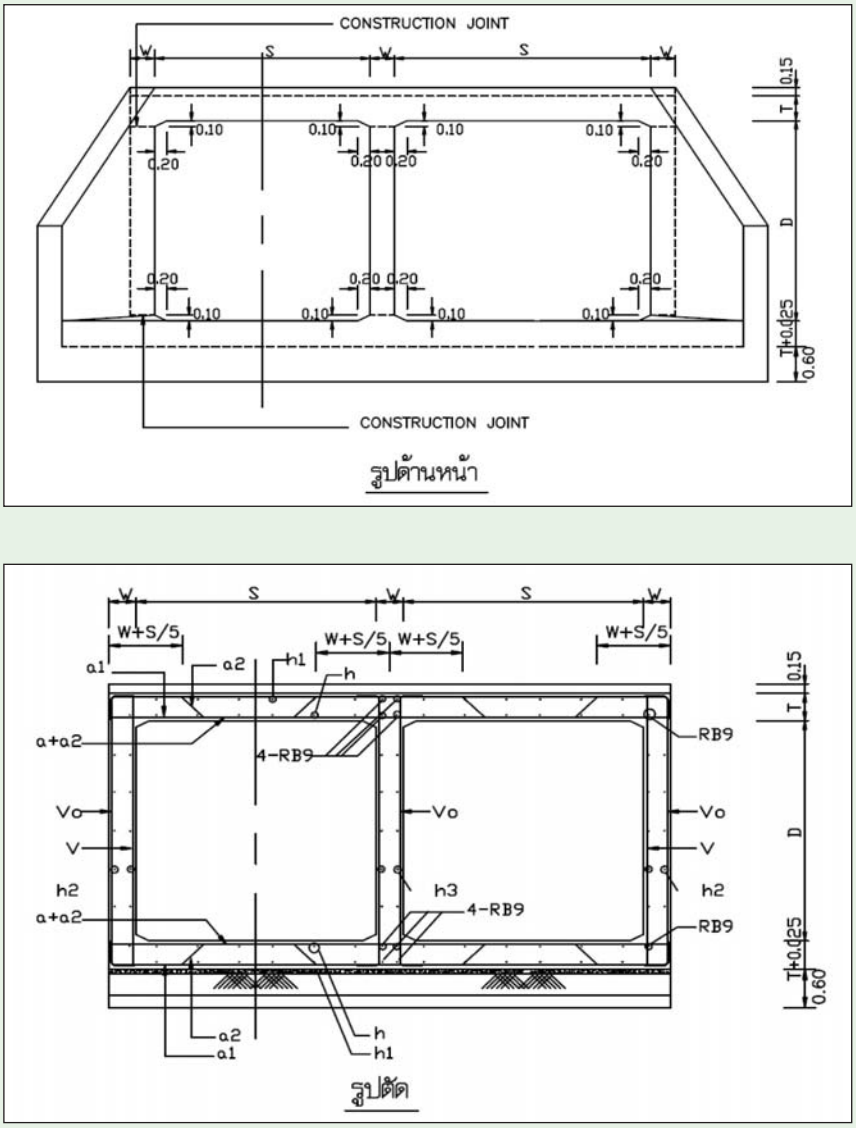

รูปที่ 5-16 มาตรฐานท่อเหลี่ยม กรณี 2 ช่อง

รูปที่ 5-17 ลักษณะท่อเหลี่ยมที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ

5.2.1 การเตรียมการก่อสร้าง

1) ตรวจสอบแบบก่อสร้าง ขนาด ตำแหน่ง ระดับดินเดิม รายละเอียดที่เกี่ยวข้อง สรุปรายการเป็นข้อ ๆ เพื่อง่ายต่อการจดจำ

2) ตรวจสอบแนวถนนกับแนวท่อเหลี่ยม ที่จะก่อสร้างจริง ว่าสอดคล้องกันหรือไม่ พร้อมทั้งตรวจสอบค่าระดับก่อสร้างถ้าหากหมุดหลักฐาน (B.M.) อยู่ห่างจากจุดก่อสร้างให้สร้าง T.B.M. ขึ้นในบริเวณใกล้เคียง เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน

3) เก็บตัวอย่างวัสดุที่จะต้องใช้ในการก่อสร้าง เช่น หิน ทรายผสมคอนกรีต ส่งทดสอบเพื่อหาคุณสมบัติตามข้อกำหนด และนำค่าไปใช้ในการออกแบบส่วนผสมคอนกรีต และเก็บตัวอย่างเหล็กเสริมทุกขนาด ทุก ๆ 100 เส้น เก็บ 5 ท่อน (ท่อนละ 1 เมตร) เพื่อทดสอบคุณสมบัติตามมาตรฐานกำหนด

รูปที่ 5-18 การเก็บตัวอย่างวัสดุเพื่อทำการทดสอบ

5.2.2 ขั้นตอนการก่อสร้าง

1) ติดตั้งป้ายและสัญญาณไฟจราจรชั่วคราวเตือนล่วงหน้าก่อนถึงจุดก่อสร้างให้ผู้ขับขี่เห็นได้ชัดเจนเป็นระยะ ๆ

รูปที่ 5-19 แสดงการติดป้ายเตือนและไฟฟ้าแสงสว่างที่บริเวณก่อสร้าง

2) ทำการก่อสร้างทางเบี่ยงหรือสะพานเบี่ยงชั่วคราวโดยติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง สัญญาณไฟ และป้ายลูกศรทางเบี่ยง

รูปที่ 5-20 การติดตั้งป้ายลูกศรบอกทิศทางการเบี่ยง

3) กั้นขอบเขต พร้อมรื้อถอนโครงสร้างระบายน้ำเดิมและปรับเปลี่ยนทางน้ำชั่วคราวเพื่อความสะดวกในการก่อสร้าง

รูปที่ 5-21 การกั้นขอบเขต เพื่อทำการรื้อถอนโครงสร้างเดิม

4) กำหนดตำแหน่งจุดเริ่มต้น จุดสิ้นสุด และระดับก่อสร้างให้เป็นไปตามรูปแบบ หากตำแหน่งไม่สอดคล้องกับลำน้ำสามารถปรับเปลี่ยนตำแหน่งให้ตรงกับทางน้ำปัจจุบันได้ ทำการขุดปรับพื้นที่ก่อสร้าง พร้อมจัดทำแผงกั้นกันตก เพื่อป้องกันอันตราย

5) หลังการขุดปรับพื้นที่ได้ระดับ ความลึกที่จะก่อสร้างแล้ว ควรตรวจดูว่าสภาพพื้นดินมีลักษณะอย่างไร จะสามารถรับน้ำหนักแบกทาน สอดคล้องกับที่ได้ออกแบบไว้หรือไม่ โดยปกติออกแบบให้ดินแบกทานน้ำหนักได้ไม่น้อยกว่า 20 ตัน/ตารางเมตร หากไม่มั่นใจ หรือเห็นว่าดินใต้ฐานท่อเหลี่ยมมีลักษณะเป็นโคลนเลน ควรทำการทดสอบหาค่าการแบกทานน้ำหนักของดินก่อน

6) การวางผังหรือการกั้นแบบพื้นล่างของตัวท่อเหลี่ยมถือว่ามีความสำคัญ ซึ่งจะต้องตรวจสอบให้ตำแหน่งกึ่งกลางความยาวของท่อเหลี่ยมตรงกับแนวศูนย์กลางทาง ไม่เยื้องออกไปข้างใดข้างหนึ่ง และวางให้อยู่ในแนวของลำน้ำ และตรวจสอบมุม Skew (ถ้ามี) ให้ถูกต้อง

5.2.3 งานไม้แบบ

1) เนื่องจากงานโครงสร้างท่อเหลี่ยมทุกชิ้นส่วนเป็นคอนกรีตเปลือย งานไม้แบบจึงต้องมีความประณีต โดยต้องตรวจตั้งแต่ขั้นตอนการทำแบบ ก่อนประกอบติดตั้ง และติดตั้งแล้วเสร็จ

2) ก่อนเทคอนกรีตทุกครั้ง ให้ตรวจสอบขนาด กว้าง ยาว ลึก ระยะต่างๆ ของชิ้นส่วนที่หล่อให้ถูกต้องตามรูปแบบ ตรวจสอบการหนุนเหล็กไม่ให้ติดไม้แบบ การทาน้ำมันที่ไม้แบบ ตรวจสอบความแข็งแรงของค้ำยัน แนวดิ่งของผนังแบบ และการยึดรั้งแบบครั้งสุดท้ายก่อนเทคอนกรีต

รูปที่ 5-22 การเข้าแบบหล่อและการเสริมเหล็กพื้นล่างท่อเหลี่ยม

รูปที่ 5-23 การประกอบติดตั้งแบบหล่อ

5.2.4 งานเหล็กเสริม

1) เหล็กเสริมคอนกรีต ต้องมีคุณสมบัติได้ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก.20 สำหรับเหล็กเส้นกลม และมอก.24 สำหรับเหล็กข้ออ้อย และให้เป็นไปตามมาตรฐานเหล็กเส้นเสริมคอนกรีต

2) เหล็กเสริมที่ใช้งานต้องเป็นชนิดเดียวกับที่ส่งทดสอบ คือแหล่งผลิตเดียวกัน ขนาดและชนิดเดียวกัน และในขณะก่อสร้างต้องส่งทดสอบ Control Test ทุกๆ 100 เส้น ต่อ 1 ชุด ต่อขนาด (1 ชุด มี 5 ท่อน ยาวท่อนละ 1 เมตร)

รูปที่ 5-24 ตัวอย่างเหล็กเส้นเสริมคอนกรีต

3) ลวดผูกเหล็กจะต้องเป็นลวดเหล็กกล้า อ่อน เหนียวอย่างดี มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.25 มิลลิเมตร เป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก.138 การผูกมัดเหล็กต้องแน่นแข็งแรงไม่บิดเบี้ยวเสียรูปในขณะเทคอนกรีต การดัดและการต่อเหล็กเสริมให้เป็นไปตามข้อกำหนด โดยทั่วไปเหล็กเส้นกลมจะมีระยะทาบ 40 D (เมื่อ D= เส้นผ่าศูนย์กลางเหล็กเสริม) และเหล็กข้ออ้อยจะมีระยะทาบ 30 D แนวทาบควรคละกันไม่ให้อยู่ในแนวเดียวกัน และควรทาบเหล็กในตำแหน่งที่โครงสร้างรับแรงดึงน้อยที่สุด

4) เมื่อผูกเหล็กเสริมแล้วเสร็จก่อนประกอบแบบข้างและก่อนเทคอนกรีตให้ตรวจสอบอีกครั้ง พร้อมถ่ายรูป บันทึกผลการตรวจสอบไว้เป็นหลักฐาน

รูปที่ 5-25 รูปแสดงการเสริมเหล็ก

5) ควรตรวจสอบขนาด ตำแหน่ง ระยะ และจำนวนเหล็กเสริม ตั้งแต่ขั้นตอนการปฏิบัติงาน หากมีข้อผิดพลาดจะแก้ไขได้ง่าย ตรวจสอบการหนุนเหล็กเสริมไม่ให้แนบติดกับแบบหล่อ ควรหนุนให้เนื้อคอนกรีตหุ้มเหล็กตามข้อกำหนดในแบบหรือรายการก่อสร้าง หากไม่ได้กำหนดไว้ให้ใช้ตามตารางที่ 5-4

ตารางที่ 5-4 ระยะหุ้มของคอนกรีตตามชิ้นส่วนโครงสร้าง

ชิ้นส่วนโครงสร้าง	ระยะหุ้มของคอนกรีต (ซม.)
พื้น	1.5
เสา คาน ผนัง	2.5
ฐานราก	5.0

5.2.5 งานคอนกรีต

1) คุณสมบัติวัสดุส่วนประกอบของคอนกรีตเสริมเหล็กต้องเป็นไปตามมาตรฐานงานคอนกรีตเสริมเหล็ก หรือ มาตรฐานงานคอนกรีตอัดแรงแล้วแต่กรณีดังนี้

- ปูนซีเมนต์ (Cement) ให้ตรวจสอบว่าใช้ปูนถูกประเภทหรือไม่ โดยปกติใช้ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภท 1 ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก.15 ตามมาตรฐานข้อกำหนดของ AASHTO M85 หรือตามที่ระบุในแบบก่อสร้าง
- หินหรือกรวด ต้องแข็งแกร่ง ไม่ผุ สะอาดไม่มีสิ่งเจือปน มีขนาดคละผ่านการทดลองตามมาตรฐานข้อกำหนดของ AASHTO M80

- ทราย ใช้ทรายบกต้องเป็นทรายล้างน้ำจืด เม็ดหยาบ มีเหลี่ยมคม สะอาด ไม่มีสิ่งเจือปนต้องผ่านการทดสอบตามมาตรฐานข้อกำหนดของ AASHTO M6
- น้ำต้องสะอาด ปราศจากเกลือ น้ำมัน กรด พืช ตะกอน หรือสารที่เป็นอันตรายต่อคอนกรีต ควรใช้น้ำประปา หากใช้น้ำที่มาจากแหล่งอื่น ต้องผ่านการทดสอบคุณสมบัติตามมาตรฐานตามข้อกำหนดของ AASHTO Test Method T26

2) ก่อนเทคอนกรีตพื้นล่างและผนังข้างให้ตรวจสอบว่ามีการวางแผนเหล็กเดือย (Dowel Bar) ในตำแหน่ง Fix หรือ Free ที่ถูกต้องและก่อนเทคอนกรีตทุกครั้งต้องแน่ใจว่าได้มีการตรวจวัด เหล็กเสริมแบบหล่อ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องระมัดระวัง กรณีท่อลอดเหลี่ยมที่มีมุม Skew จะต้องตรวจสอบความยาวของท่อลอด และกำแพงกันดินก่อนเทคอนกรีต

รูปที่ 5-26 เสริมเหล็ก Dowel ให้ตรงตามตำแหน่ง

3) ตรวจสอบเครื่องมือ อุปกรณ์ แรงงาน ปริมาณวัสดุ ที่ต้องใช้งานให้มีเพียงพอกับปริมาณงานโครงสร้างหรือชิ้นส่วนที่จะเทคอนกรีตแต่ละครั้ง กรณีที่ผสมคอนกรีตที่หน้างานให้ควบคุมอัตราส่วนผสมให้ถูกต้องทุกครั้ง โดยเฉพาะอัตราส่วนน้ำต่อซิเมนต์ w/c และไม่ว่าจะใช้คอนกรีตผสมเสร็จ(Ready Mixed Concrete) หรือคอนกรีตผสมที่หน้างาน ให้ตรวจสอบความข้นเหลวของคอนกรีตสดก่อนเทลงแบบทุกครั้ง โดยใช้ Slump Test หากแบบไม่ได้กำหนดค่ายุบตัว ให้ใช้ค่าการยุบตัวของคอนกรีตตามเกณฑ์ในตารางที่ 5-5

รูปที่ 5-27 การตรวจสอบความข้นเหลวของคอนกรีต

ตารางที่ 5-5 ค่าการยุบตัวของคอนกรีตสำหรับชิ้นส่วนโครงสร้างต่าง ๆ

ชิ้นส่วนโครงสร้าง	ค่าการยุบตัวสูงสุด (ซม.)	ค่าการยุบตัวต่ำสุด (ซม.)
ฐานราก	7.5	5
แผ่นพื้น	10	5
ผนัง	12.5	5
ครีบ คสล. ผนังบาง ๆ	15	5

4) ตรวจแบบให้แน่ใจว่าใช้คอนกรีตประเภทไหน กำลังคอนกรีตที่กำหนดเท่าไหร่และก่อนที่จะเทคอนกรีตทุกครั้งต้องแน่ใจว่าได้มีการตรวจสอบเหล็กเสริม ขนาดแบบหล่อได้ถูกต้องครบถ้วนแล้ว และอัตราส่วนการผสมคอนกรีตต้องเป็นไปตามที่ได้ออกแบบไว้

5) การจี้คอนกรีต เพื่อให้คอนกรีตไหลเข้าทุกจุดในแบบมีข้อควรระวังดังนี้

- ห้ามจี้คอนกรีตแช่ทิ้งไว้จุดเดียวนานเกิน 15 วินาทีจะทำให้ไหลเยิ้มบนผิวหน้ามากเกินไป
- ห้ามเอาหัวจี้คอนกรีตจี้ไว้กับเหล็กเสริมจะทำให้เนื้อคอนกรีตไม่ยึดกับเหล็ก ซึ่งจะทำให้เกิดแรงยึดเหนี่ยว (Bond Stress) ระหว่างเหล็กกับเนื้อคอนกรีตน้อย

รูปที่ 5-28 (ก) การจี้คอนกรีตขณะเทคอนกรีต

รูปที่ 5-28 (ข) การจี้คอนกรีตขณะเทคอนกรีต

6) เก็บตัวอย่างคอนกรีตอย่างน้อย 3 ก้อน เพื่อนำไปทดสอบกำลังอัด ดังนี้

- เก็บเมื่อหล่อคอนกรีตแต่ละส่วนของโครงสร้าง
- เช่น ฐานราก ผนัง และพื้น
- เก็บตัวอย่างทุกครั้งที่มีการเทคอนกรีตทุก ๆ 50 ลูกบาศก์เมตร และเศษของ 50 ลูกบาศก์เมตร
- เก็บตัวอย่างทุกครั้งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแหล่งวัสดุ เช่นทราย หรือ หิน-กรวดสำหรับคอนกรีตผสมเสร็จ (Ready Mixed Concrete) ให้เก็บตัวอย่างในบริเวณที่ปาก กลาง และก้นโม่ตามจำนวนที่ได้กล่าวมาแล้ว

รูปที่ 5-29 การเก็บตัวอย่าง
แท่งคอนกรีตลูกบาศก์

รูปที่ 5-30 เก็บตัวอย่างคอนกรีต
เพื่อทดสอบกำลังอัด

7) การเทคอนกรีตใหม่กับคอนกรีตเดิมให้ราดรอยต่อด้วยซีเมนต์เพสต์ (อัตราส่วนน้ำต่อซีเมนต์ 1 : 1) การปาดผิวหน้าคอนกรีต การปัดลายบนผิวหน้า ให้เป็นไปตามแบบกำหนด และเมื่อคอนกรีตเซ็ตตัว หรือผ่านพ้น 24 ชั่วโมงไปแล้วต้องทำการบ่มคอนกรีตอย่างน้อยเป็นเวลา 7 วันติดต่อกัน และต้องไม่ให้โครงสร้างที่เทคอนกรีตถูกกระทบกระเทือน ซึ่งการบ่มอาจทำโดยการป้องกันการสูญเสียน้ำจากคอนกรีตที่เร็วเกินไปด้วยการหุ้มด้วยพลาสติก หรือให้ความชื้นกับคอนกรีต โดยใช้กระสอบป่านคลุมแล้วฉีดน้ำให้ชุ่ม หรือวิธีการอื่น ๆ ตามลักษณะของโครงสร้างและสภาพพื้นที่การก่อสร้าง

รูปที่ 5-31 บ่มคอนกรีตด้วยกระสอบป่านชุ่มน้ำ

8) การถอดแบบหล่อคอนกรีตต้องเป็นไปตามเกณฑ์ดังนี้

- แบบกำแพง ปากท่อ ผนัง ฐานราก 2 วัน
- แบบล่างรองรับพื้น 14 วันและเมื่อถอดแบบแล้วให้ค้ำตามจุดต่าง ๆ ที่เหมาะสมอีก 14 วัน

9) การถมข้างท่อเหลี่ยมต้องระมัดระวังในการบดอัด ควรใช้เครื่องบดอัดขนาดเล็ก หากใช้รถบดไม่ควรใช้ระบบสั่นสะเทือน และควรถมข้างท่อด้วยทรายหยาบ และปล่อยให้ทรุดตัวตามธรรมชาติสักระยะหนึ่งก่อนจึงบดอัดด้วยเครื่องมือขนาดเล็ก ให้ได้ความแน่นตามข้อกำหนด

รูปที่ 5-32 การบดอัดข้างท่อเหลี่ยม

10) ถ่ายรูปขั้นตอนต่าง ๆ ของการปฏิบัติงานทุกครั้ง

รูปที่ 5-33 รูปแสดงการทดสอบความแน่นข้างท่อเหลี่ยม

5.3 งานป้องกันการกัดเซาะปากท่อกลม (Head Wall & End Wall)

งานป้องกันการกัดเซาะปากท่อกลม (Head Wall & End Wall) หรือเรียกกันทั่วไปว่ากำแพงปากท่อ เป็นการป้องกันการกัดเซาะของน้ำบริเวณปากท่อทั้ง 2 ข้างทาง ทั้งด้านน้ำเข้าและด้านน้ำออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูน้ำหลากน้ำที่ไหลผ่านท่อจะมีความรุนแรงจนเกิดการกัดเซาะที่บริเวณปากท่อลุกลามทำความเสียหายต่อโครงสร้างทางได้ ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นต้องออกแบบกำแพงปากท่อเพื่อป้องกันการกัดเซาะ

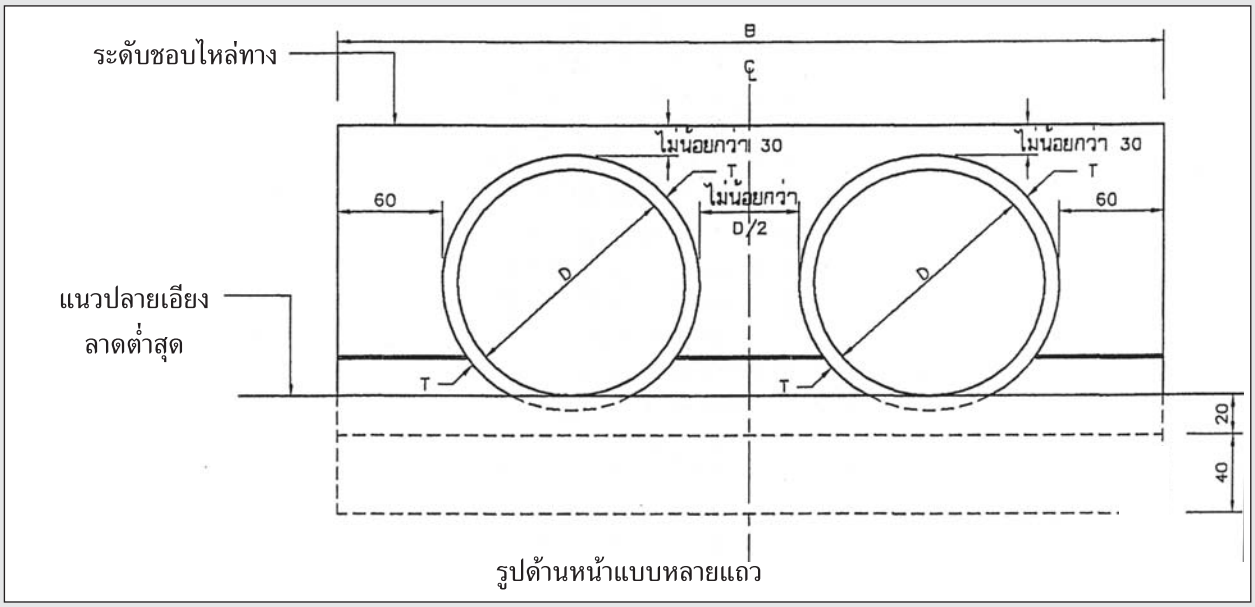

รูปที่ 5-34 (ก) ตัวอย่างรูปแบบกำแพงปากท่อ

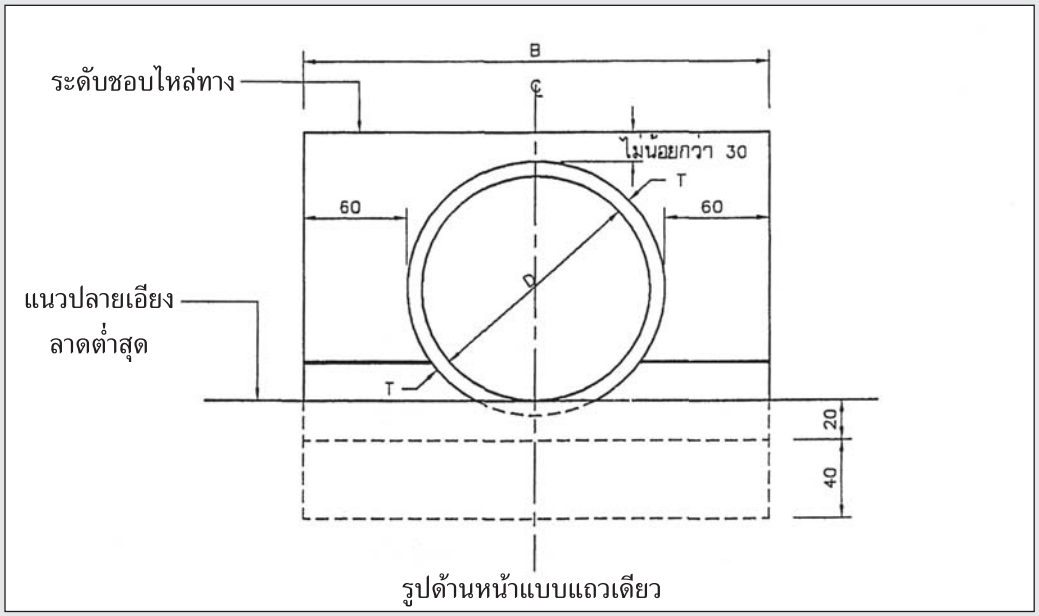

รูปที่ 5-34 (ข) ตัวอย่างรูปแบบกำแพงปากท่อ

วิธีการก่อสร้าง

1) หลังจากได้วางท่อและก่อสร้างชั้นพื้นทางเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ให้ทำการปรับดินบริเวณปากท่อทั้ง 2 ด้าน ให้ได้รูปร่างขนาดตามแบบพร้อมบดอัดดินที่หลวมให้แน่นทั้งบริเวณส่วนที่ลาดเอียงและด้านหน้าท่อ

2) ให้ขุดร่องคานหน้าท่อ แล้วตั้งแบบผูกเหล็กและเทคอนกรีตคานหน้าท่อ

3) ถมกลบร่องคานหน้าท่อปรับดินให้เรียบ บดอัดแน่น ตั้งแบบข้างโดยรอบ แบบที่ใช้ควรตรงและมีความสูงเท่ากับความหนาของคอนกรีตที่จะเท ตามมาตรฐานทั่วไป หนา 15 ซม. ตรวจสอบความกว้าง ความยาว ระดับและความลาดเอียดให้ถูกต้อง

4) ผูกเหล็กและหนุนเหล็กให้อยู่ในตำแหน่ง

5) เทคอนกรีต ให้ใช้คอนกรีตที่มีความข้นเหลวพอเหมาะ เพื่อที่จะไม่ให้เกิดการไหลเมื่อเทตามแนวลาดเอียง การเทคอนกรีตตามแนวลาดเอียงให้เทจากด้านต่ำสุดก่อนแล้วค่อย ๆเทคอนกรีตสูงขึ้นไปตามแนวลาดเอียงจนเต็ม แต่งผิวหน้าให้เรียบ

6) เมื่อคอนกรีตแห้งพอหมาด ๆ ให้ปั่นแต่งผิวหน้าคอนกรีตให้เรียบ

7) การทำรอยต่อของแผ่นคอนกรีต ควรดำเนินการในขณะที่คอนกรีตยังไม่แข็งตัวเต็มที่หรือในขณะเทคอนกรีต

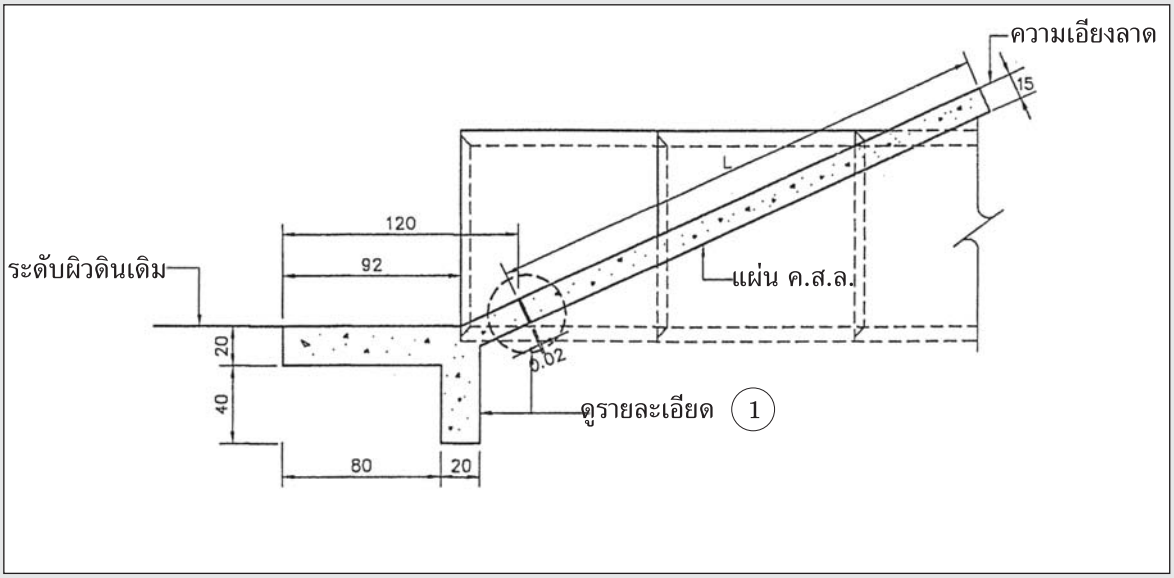

รูปที่ 5-35 รูปตั้งด้านข้างทั่ว ๆ ไป

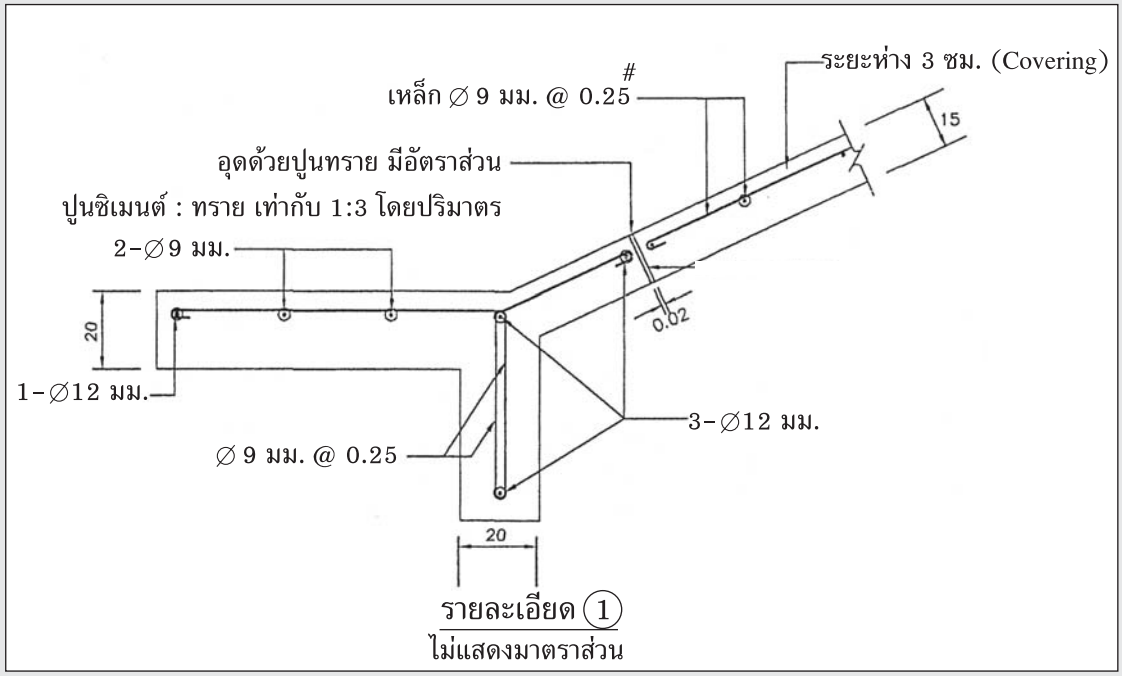

รูปที่ 5-36 ตัวอย่างแสดงการเสริมเหล็กกำแพงปากท่อ

ตารางที่ 5-6 ตารางแสดงขนาดต่าง ๆ ของกำแพง คสล.กันน้ำเซาะที่ปลายท่อระบายน้ำ

ตารางแสดงขนาดต่าง ๆ ของกำแพง คสล. กับน้ำเซาะที่ปลายท่อระบายน้ำ

ลักษณะท่อ	ขนาดท่อ		ท่อแถวเดียว			ท่อหลายแถว					หมายเหตุ
	D (ซม.)	T (ซม.)	θ	B	L	θ	X2		X3		
							B	L	B	L	
	30	5.0	30	160	130	30	215	130	270	130	
	40	6.0	30	172	152	30	244	152	316	152	
	50	7.0	30	184	174	30	258	174	362	174	
	60	7.5	30	195	195	30	300	195	405	195	
	80	9.5	30	219	239	30	358	239	497	239	
	100	11.0	30	242	282	30	414	282	586	282	
	120	12.5	30	265	325	30	470	325	675	325	
	135	14.0	30	283	358	30	513.5	358	744	358	
	150	15.0	30	300	390	30	555	390	810	390	

หมายเหตุ กำหนดให้ $\theta = 30^{\circ}$ เป็นมุมที่กำแพง คสล. กันน้ำเซาะเอียงกับแนวราบ และ X_2,X_3, เป็นจำนวนการเรียงท่อ

รูปที่ 5-37 การเทคานหน้าท่ออาจทำในขั้นตอนการเทคอนกรีตหยาบร่องท่อก็ได้

รูปที่ 5-38 การเสริมเหล็ก และการเทคอนกรีตกำแพงปากท่อ

รูปที่ 5-39 การแต่งผิวหน้าคอนกรีตให้เรียบ

รูปที่ 5-40 กรณีแบบหล่อ (ด้านข้าง) สูงกว่าความหนาคอนกรีตที่เทอาจจะเป็นปัญหาในการปาดแต่งผิวหน้าคอนกรีต

รูปที่ 5-41 หลังจากถอดแบบข้างแล้วให้ปรับดินโดยรอบให้เสมอผิวคอนกรีต

รูปที่ 5-42 หลังจากถอดแบบและปรับระดับดินรอบแผ่นคอนกรีตเรียบร้อยแล้ว ให้ตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีการกัดเซาะของน้ำรอบบริเวณแผ่นคอนกรีต